

Buitenhof 38

Reeds op de vogelvluchtk kaart van C. J. Visscher uit 1616 kan men zien, dat de noordzijde van het Buitenhof na 1570 geheel bebouwd werd. Links van het hoekperceel van de Hofsmid Allert Claesz, zien wij een hoog huis met twee deuren in de gevel. Dit moet het huidige Buitenhof 38 zijn, want die beide deuren waren daar tot 1971 nog aanwezig. De linker was de huisdeur en de rechter was de poortdeur, toegang gevend tot het achtergelegen Valkhuisterrein en thans vervallen. Het pand, dat zeer dikwijls is verbouwd, heeft vele eigenaars gekend. Sommigen woonden er, anderen verhuurden het.

Het pand Buitenhof 38 was in 1644 gekocht door Cornelisz Claesz de Geus van de vendrig van Burchen. De achterzijde van het perceel werd toen begrensd door het Valkhuis, de westzijde door P. Paret en J. van Heiningen, terwijl zich aan de Oostzijde de gemene poort bevond (zie Fig. 2 sub 35 en 34). Nog in hetzelfde jaar volgde de verkoop aan G. Bronsraet, die consent verkreeg om de voorgevel van zijn nieuwe eigendom op de rooilijn van het pas gebouwde pand Wederholt te mogen zetten. Het bestaande huis lag namelijk aanmerkelijk achteruit. Intussen heeft Bronsraet van deze bouwvergunning geen gebruik gemaakt, zoals later zal blijken. Op de plattegrond van 1669 zien wij, dat het pand 38 in dit jaar bewoond werd door weduwe Schaefferts en het huis nr. 39 door Pranghjan. Eerstgenoemde had een turfloods — waarschijnlijk in huur — achter het huis van Pranghjan (fig. 2 sub 37). In 1688 wisselde Buitenhof 38 opnieuw van eigenaar. Bij de verkoop aan Sara Thielens, gehuwd met Levingstone, werd vermeld, dat het perceel grensde aan Noord- en Oostzijde aan de heer Beningh. Lambert van Notten, die de opvolgende eigenaar was van het pand Smits, noch de Noyelles worden genoemd. Van een verkoop van grond door de Staten van Holland aan Beningh is echter geen notariële akte te vinden. Wellicht heeft de Koning-Stadhouder zijn invloed aangewend om Beningh hier aan een paar stalgebouwen te helpen, die op het terrein van het Valkhuis werden gezet. Van de gescheiden huisjes van Jan de Parijs en zijn burens (zie blz. 117) wordt nergens gerept en het lijkt aannemelijk, dat men deze tot stallen voor de Graaf van

Portlant heeft ingericht. De oude turfloods van Wederholt was blijkbaar afgebroken en vermoedelijk is het erf van Notten enkele meters ingekort. Van een aankoop is echter niets te vinden, maar de later volgende situaties ter plaatse wijzen in deze richting. (Vergelijk fig. 2 met fig. 6). De stal van Beningh kon alleen bereikt worden via de poort langs Sara Thielens en men zou daarom zelfs kunnen veronderstellen, dat een overeenkomst werd getroffen met de Noyelles, waarbij de stal onder het hoekhuis in huur of gebruik werd gegeven aan Beningh als doorrit en als koetshuis, gelegen vóór diens eigen stalling. Daarmede zou tevens de opgave als enige oostelijke buurman van Sara, namelijk Beningh, zijn verklaard. Uit de genoemde koopakte dient men ook op te maken, dat haar perceel naar de Noord- of achterzijde was vergroot, omdat de stal van Beningh tussen haar grond en het terrein van Van Notten blijkt te liggen. (Was Levingstone wellicht een Engelsman in dienst van de Koning-Stadhouder, die evenals Portlant door Willem III voor zijn diensten beloond werd?). Het is wellicht geen toeval, dat de Noordelijke stal van Beningh ongeveer gezocht moet worden op de plaats, waar op de oudste kadastrale kaart van dit Stadsdeel, opgemaakt in 1813, een apart perceeltje is aangegeven. (Dit is op fig. 6 te vinden bij 24). In 1700 diende Buitenhof 38 Arend van Dijk, advocaat van Holland, tot woning. Na de dood van Levingstone in 1700 verkocht zijn weduwe haar huis aan deze Arend van Dijk. Evenals voorheen werd het pand beschreven als grenzend Noord en Oost aan de heer Beningh en West aan Van Rhenen. Of Beningh zijn stallen heeft moeten opgeven na de dood van de Koning-Stadhouder in 1702 is niet bekend, maar wel valt het op, dat bij de verkoop van het pand van Arend van Dijk aan Abraham Everaars in 1737 als buurman aan de Oostzijde nu weer de eigenaar van het hoekhuis wordt genoemd zonder vermelding van de stallen van Beningh, terwijl in latere akten wordt gesproken van „de Stal toebehoord hebbend aan de Grave van Portlant”.

Genoemde A. Everaars had het huis verhuurd aan Dominee van Uijtrecht. De eigendom ging daarna weer over, nu aan de Mr. Metselaar Braxhoofden, aan wie in 1730 vergunning werd ver-

leend een kelder te maken. Deze kelder, later met grond gevuld, werd bij de laatste restauratie teruggevonden en weer bruikbaar gemaakt (onder 36 van fig. 2). De tuin van het buurhuis Buitenhof 39 schijnt er in deze tijd bij gekocht te zijn want als het laatste in 1739 door de Weduwe Dijkkerhof wordt verkocht aan Simon Back vinden wij als naburig erf aan Noord- en Oostzijde de Weduwe Braxhoofden genoemd. In 1737 werd G. C. Walch eigenaar van het pand. Hij was kleermaker en kamerdienaar van de Prins. Walch kreeg in 1761 vergunning om de voorgevel van zijn pand in de rooilijn van de buurhuizen te plaatsen. Bij de restauratie van de Kadastergebouwen is inderdaad de fundering van de voormalige terugliggende gevel van Walch gevonden (fig. 2). Dit achteruitliggen verklaart waarom de voorgevel van Wederholt aan de linkerzijde van een afgeschuinde hoek was voorzien. De stoep en het nog aanwezige ijzeren stoephek van Buitenhof 38 dateren mede uit

1761, evenals het rococoplafond in de benedengang

Voordat het huis in de vorige eeuw bij het Kadastergebouw werd getrokken hebben er nog verschillende eigenaars in gewoond. In het begin van de vorige eeuw moet de voorgevel gemoderniseerd zijn en van een strakke kroonlijst voorzien. De ramen vertonen nog fraai snijwerk op de middenstijl.